

Sygn. akt IV Ka 414/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 sierpnia 2013 roku.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSA Andrzej Szawel (spr.)

Sędziowie SO Ireneusz Grodek

p.o. SO Tomasz Ignaczak

Protokolant Agnieszka Olczyk

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Piotrkowie Trybunalskim J. O.

po rozpoznaniu w dniu 9 sierpnia 2013 roku

sprawy **W. B.**

oskarżonego z art. 178 a § 4 kk

z powodu apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 27 maja 2013 roku sygn. akt II K 180/13

na podstawie art. 437 § 2 kpk i art. 438 pkt 1 kpk **uchyla zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonego W. B. i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Trybunalskim.**

Sygn. akt IV Ka 414/13

UZASADNIENIE

W. B. został oskarżony o to, że w dniu 13 lutego 2013 roku w miejscowości Z., ul. (...), gm. T., woj. (...) umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym przez to, że będąc w stanie nietrzeźwości prowadzącym do stężenia próba I – 1,04 mg/l o godzinie 14:56, II – 1,26 mg/l o godzinie 15:17, próba III – 1,19 mg/l o godzinie 15:18, próba IV – 1,22 mg/l o godzinie 15:43 alkoholu w wydychanym powietrzu kierował pojazdem marki O. (...) o nr rej. (...),

tj. o przestępstwo z art. 178a § 4 kk.

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 27 maja 2013 roku w sprawie II K 180/13 uznał oskarżonego W. B. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, z tym nieuzupełnieniem jego opisu, iż W. B. był wcześniej prawomocnie skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z 12.10.2007 roku sygn. VII K 1182/07/p za czyn z art. 178a § 1 kk i na podstawie art. 178a § 4 kk wymierzył karę 1 roku pozbawienia wolności,

- na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk, art. 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 5 lat,

- na podstawie art. 71 § 1 kk orzekł wobec oskarżonego karę 100 stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 10 złotych,
- na podstawie art. 42 § 2 kk orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w strefie ruchu lądowego na okres 4 lat,
- zasądził od oskarżonego kwotę 90 złotych tytułem zwrotu wydatków, zwolnił go od opłaty.

Wyrok został zaskarżony przez prokuratora- jak sformułowano na wstępie- w części dotyczącej orzeczenia o karze na niekorzyść oskarżonego.

Apelacja natomiast wywiedziona została z podstawy prawnej art. 438 pkt 1 i 4 kpk i zarzuciła:

- obrazę przepisów prawa materialnego - art. 69 § 4 kk- polegającą na niewskazaniu tego przepisu, jako podstawy prawnej rozstrzygnięcia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności;

- rażąco niewspółmierność wymierzonej kary i orzeczonego środka karnego oraz niesłuszne niezastosowanie środka karnego, polegającą na wymierzeniu oskarżonemu kary 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat, kary grzywny 100 stawek dziennych po 10 złotych każda, orzeczeniu zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w strefie ruchu lądowego na okres 4 lat, zamiast wnioskowanego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w strefie ruchu lądowego na okres 10 lat, jak też nieorzeczeniu świadczenia pieniężnego **w kwocie 100 złotych**, na skutek nieuwzględnienia w wystarczającym stopniu okoliczności obciążających tj. znacznego stopnia intoksykacji alkoholem, uprzedniej karalności oskarżonego za tożsame przestępstwo, kwalifikacji prawnej czynu z art. 178a § 4 kk, nagminności tego rodzaju przestępstw w okręgu działania tutejszej prokuratury oraz na terenie całego kraju, co spowodowało, że orzeczona kara i środki karne są nieadekwatne do stopnia winy oskarżonego i stopnia społecznej szkodliwości czynu, nie uwzględniają dyrektyw prewencji indywidualnej i generalnej i nie ugruntowują społecznego odczucia, że sprawców przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji spotyka adekwatna kara.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez dodanie art. 69 § 4 kk do podstawy prawnej rozstrzygnięcia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności oraz wymierzenie oskarżonemu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w strefie ruchu lądowego na okres 10 lat, świadczenia pieniężnego **w kwocie 1300 złotych** na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, a w pozostałym zakresie o utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja prokuratura jest zasadna w takim stopniu, że na skutek jej wniesienia powstały podstawy do uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Trybunalskim.

W pierwszej kolejności z urzędu podnieść należy, że Sąd Rejonowy- w ślad za prokuratorem błędnie uznał, że czyn oskarżonego wyczerpuje dyspozycję art. 178a § 4 kk.

Zgodnie z dyspozycją § 4 art. 178a kk odpowiedzialności określonej w tym przepisie podlega sprawca czynu określonego w § 1, który był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173, 174, 177 lub art. 355 § 2 popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo dopuścił się czynu określonego w § 1 w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo. Przepis ten przewiduje zatem **trzy alternatywnie określone znamiona kwalifikujące**. Pierwsze z nich stanowi przypadek recydywy ogólnej jednorodnej - znamieniem wpływającym na zwiększenie zagrożenia karą jest **uprzednie prawomocne skazanie za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.**, niezależnie

od tego, na jaką karę sprawca został skazany, czy była to kara bezwzględna, a jeśli tak - jaką część kary skazany odbył. Ustawodawca nie podaje tu żadnych terminów, a zatem należy przyjąć, iż sprawca czynu z art. 178a § 4 k.k. będzie ponosił taką zaostrzoną odpowiedzialność do momentu zatarcia poprzedniego skazania. Drugim znamieniem przewidzianym przez ustawodawcę jest **popelnienie jednego z trzech przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji lub takiego przestępstwa z części wojskowej kodeksu karnego, popelnionych w stanie nietrzeźwości lub odurzenia**. Jest to rodzaj recydywy ogólnej niejednorodnej. Kolejnym znamieniem jest **popelnienie przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych** orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo. Może również wystąpić zbieg dwóch znamion kwalifikujących (jeżeli sprawca został prawomocnie skazany za przestępstwo wskazane w art. 178a § 4 k.k. i został wobec niego zastosowany środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów).

Analiza akt sprawy prowadzi do konkluzji, że oskarżony W. B. był uprzednio kilkakrotnie karany (karta karna – k. 24-25), jednakże tylko jedno skazanie dotyczyło czynu z art. 178a § 1 kk – wyrok Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 12 października 2007 roku w sprawie VI K 1182/07/P. Jednocześnie jak wynika z akt tej sprawy W. B. został skazany w/w wyrokiem na karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszona na okres próby 4 lat. Na podstawie art. 71 § 1 kk nałożono na niego także karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 40 złotych, na poczet której, w oparciu o art. 63 § 1 kk, zaliczono okres zatrzymania od dnia 10 października 2007 roku do dnia 12 października 2007 roku, przyjmując że jeden dzień pozbawienia wolności jest równoważny dwóm dziennym stawkom grzywny. Orzeczono również na podstawie art. 42 § 2 kk zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w strefie ruchu lądowego na okres 3 lat oraz na podstawie art. 50 kk podanie wyroku do publicznej wiadomości a nadto obciążono go kwotą 529,20 złotych tytułem zwrotu poniesionych w sprawie wydatków, zwolniono od opłaty – wyrok Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 12 października 2007 roku – k. 29, k. 41 akt VI K 1182/07/P. Wyrok uprawomocnił się z dniem 15 października 2007 roku.

Określony w/w wyrokiem 4 – letni okres próby upłynął wobec W. B. 16 października 2011 roku. W tym czasie ani też w terminie 6 – miesięcy od zakończenia okresu próby nie doszło do zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności.

W postępowaniu wykonawczym dotyczącym w/w wyroku koszty sądowe zostały umorzone – postanowienie Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z 17 grudnia 2008 roku, VII Ko 2462/08 – k. 84 akt VI K 1182/07/P, zaś kara grzywny została w całości wykonana w dniu 26.08.2010 roku – karta dłużnika nr (...) – k. 146 akt VI K 1182/07/P. Wyciąg z tego wyroku został też wysłany do Urzędu Gminy w Tuszynie w celu wykonania jego punktu 6 tj. podania wyroku do publicznej wiadomości poprzez jego zamieszczenie na tablicy ogłoszeń urzędu gminy lub miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania oskarżonego przez okres 1 miesiąca.

Brak natomiast w aktach sprawy VI K 1182/07/P informacji o wykonaniu orzeczonego wobec oskarżonego środka karnego w postaci 3 – letniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w strefie ruchu lądowego. Żadnych ustaleń w tym zakresie nie poczynił też Sąd Rejonowy w sprawie II K 180/13.

Tymczasem zgodnie z art. 43 § 2 oraz § 3 in fine kk zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych obowiązuje od daty uprawomocnienia się orzeczenia, z tym że okres, na jaki go orzeczono nie biegnie, gdy skazany odbywa karę, nawet za inne przestępstwo (art. 43 § 2 in fine kk) albo do wykonania obowiązku zwrotu dokumentu uprawniającego do prowadzenia pojazdów. Ustawodawca odróżnia bowiem dwa pojęcia obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów i terminu obowiązywania tego zakazu. Jeżeli więc osoba, wobec której orzeczono zakaz mimo zobowiązania nie odda dokumentu, to automatycznie wydłuży się w stosunku do niej faktyczny okres niemożności prowadzenia pojazdów. Wstrzymanie biegu okresu zakazu trwa dopóty, dopóki osoba skazana nie zdeponuje dokumentu, co nie zmienia wcale faktu, że zakaz i tak będzie obowiązywał od uprawomocnienia się orzeczenia tak długo, aż skazany zda tenże dokument i od tego momentu upłynie dodatkowo jeszcze określony we właściwym orzeczeniu czas (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2012 r., V KK 70/12).

Zauważyć jednakże należy, że w wyroku z dnia 12 października 2007 roku, sygn. akt VII K 1182/07/P, Sąd orzekając wobec W. B. w punkcie 4 zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, nie nałożył na niego, wbrew dyspozycji art. 43 § 3 kk obowiązku zwrotu dokumentu uprawniającego do prowadzenia pojazdu. Zgodnie zaś z poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w postanowieniu z dnia 20 czerwca 2013 roku, I KZP 4/13, który Sąd Okręgowy w całości podziela, jeżeli sąd z obrazą art. 43 § 3 kk nie zobowiązał skazanego do zwrotu dokumentu uprawniającego do prowadzenia pojazdów, bieg okresu na który orzeczono zakaz prowadzenia pojazdów rozpoczyna się z dniem uprawomocnienia się wyroku skazującego.

Druga część § 3 art. 43 kk, która przewiduje zawieszenie biegu okresu, na jaki orzeczono zakaz, odwołuje się bowiem do wykonania obowiązku, o którym mowa w pierwszej części tego paragrafu. Jeżeli więc taki obowiązek, wbrew przepisom prawa, nie zostanie nałożony, niemożliwe jest też spełnienie przesłanki, która umożliwia zawieszenie biegu okresu. W konsekwencji oznacza to, że okres, na jaki orzeczono zakaz biegnie nieprzerwanie od uprawomocnienia się orzeczenia. Inny sposób rozumienia art. 43 § 3 in fine kk, przewidujący w szczególności zawieszenie biegu okresu do czasu zwrotu dokumentu, niezależnie od tego, czy sprawca został do tego zobowiązany, nie znajduje oparcia w treści powołanego przepisu, a nadto sprzeczny byłby z regułą *exceptiones non sunt extendendae*.

Tym samym należało uznać, że 3 – letni zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w strefie ruchu lądowego orzeczony wobec W. B. w wyroku z dnia 12 października 2007 roku w sprawie VII K 1182/07/p upłynął w dniu 16 października 2010 roku.

Mając na uwadze powyższe oraz treść art. 76 § 1 i 2 kk, zgodnie z którym skazanie ulega zatarciu z mocy prawa z upływem 6 miesięcy od zakończenia okresu próby, chyba że nie wykonano grzywny lub środków karnych orzeczonych wobec skazanego, uznać należało, że Sąd Rejonowy orzekając w niniejszej sprawie nie rozważył prawidłowo spełnienia przesłanek określonych w art. 178a § 4 kk, w tym w szczególności kwestii zatarcia skazania W. B. wyrokiem Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 12 października 2007 roku w sprawie VI K 1182/07/p. Zaostrzoną odpowiedzialność z art. 178a § 4 kk sprawca ponosi bowiem tylko do momentu zatarcia poprzedniego skazania.

Podkreślenia przy tym wymaga, że przepis art. 76 § 1 kk stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 108 kk. Jeżeli zatem w okresie wskazanym w art. 76 kk nie doszło do zarządzenia wykonania kary, to popełnienie w okresie próby nowego przestępstwa pozostaje bez wpływu na zatarcie skazania stosownie do treści art. 76 § 1 i 2 kk (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 07 kwietnia 2010 roku, V KK 10/10, lex nr 583931; wyrok Sądu Najwyższego z 11 marca 2010 roku, IV KK 396/09, OSNwSK 2010/1/540; wyrok Sądu Najwyższego z 17 maja 2000 roku, V KKN 104/00, lex nr 50954).

Wskazać też należy, że na dokonanie oceny kwestii zatarcia skazania w sprawie VI K 1182/07/p bez wpływu pozostaje fakt, iż skazanie wyrokiem Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 12 października 2007 roku nadal widnieje w zasobach Krajowego Rejestru Karnego. Treść informacji otrzymanej przez uprawniony podmiot z zasobów Krajowego Rejestru Karnego nie jest chroniona jakimkolwiek kwalifikowanym domniemaniem prawdziwości, stąd w szczególności każdy sąd jest uprawniony i zarazem zobowiązany do kontroli ewentualnego zatarcia skazania z mocy prawa.

Z uwagi na powyższe należało uchylić zaskarżony wyrok i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, który przy ponownym rozpoznaniu sprawy winien ponownie przeanalizować przesłanki określone w art. 178a § 4 kk i kierując się powyższymi wskazówkami szczegółowo rozważyć czy zostały one spełnione w przedmiotowej sprawie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy winien też pamiętać, że uznanie, iż poprzednie skazanie W. B. w sprawie VI K 1182/07/p za czyn z art. 178a § 1 kk uległo zatarciu, a tym samym konieczna jest zmiana kwalifikacji prawnej czynu z art. 178a § 4 kk na art. 178a § 1 kk, wiąże się również ze zmianą stopnia społecznej szkodliwości czynu a w konsekwencji wymaga dokonania na nowo wymiaru kary i rozważenia wszystkich dyrektyw jej wymiaru określonych w art. 53 kk.

W odniesieniu do wywodów apelacji prokuratora wskazać natomiast należy, że rację ma skarżący, iż w przypadku, gdy przypisany oskarżonemu czyn wyczerpuje dyspozycję art. 178a § 4 kk rozstrzygnięcie o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności winno znaleźć oparcie również w treści art. 69 § 4 kk.

Z powyższych względów należało uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Trybunalskim.

Jednocześnie podkreślić należy, iż sąd odwoławczy nie wyraża swojego stanowiska ani też sugestii co do merytorycznego sposobu zakończenia sprawy, pozostawiając decyzję w tym zakresie sądowi pierwszej instancji.